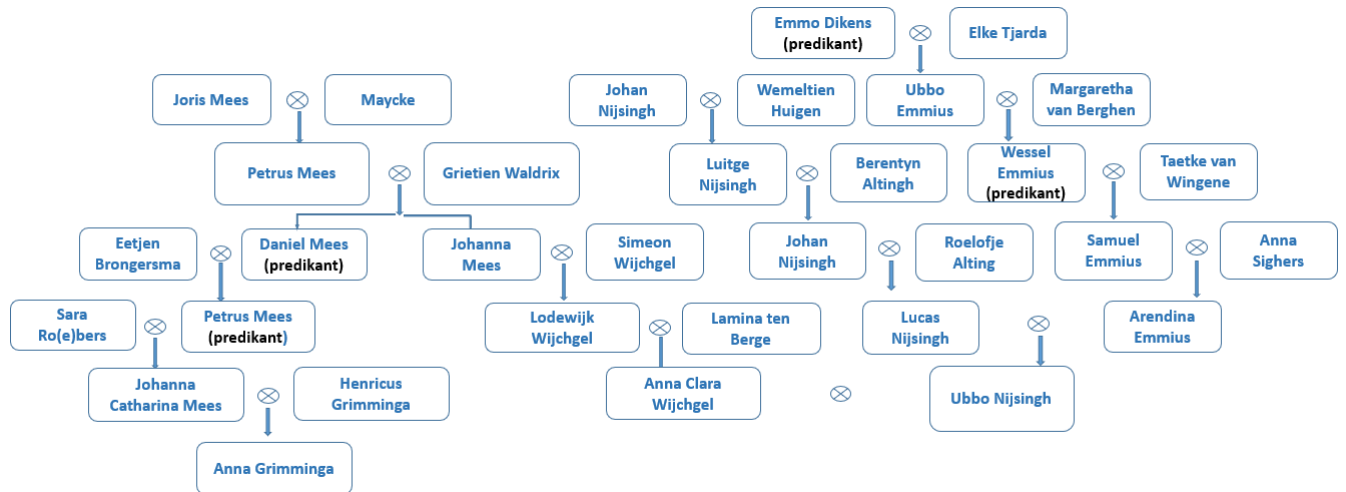

Johanna Mees

Albert van der Kaap

Johanna Mees was een zus van Daniel Mees, mijn stamovergrootvader.

Johanna Mees werd geboren op 11 oktober 1619 in de Boteringestraat in Groningen. Zij trouwde in 1641 met Simeon Wijchgel, geboren op 11 februari 1618 in het Duitse Altona in het graafschap van der Mark: *'Ende wij zijn gecopuleert in de Martini Kerke te Groningen op de vierde Zondag na Paaschen ende werden onze bruiloft gehouden op zondag en maandag daaraan volgende in de Boteringestraat in het huis daar de jonge Prins uithangt. Onze heer zegene ende gewaare ons uit genaden in onzer trouwelijken staat.'*

Simeon was de zoon van Engel op der Beeke en Lodewijk Wijchgel, burgemeester van de vrijstaat Altona. Zijn vader stierf op 4 oktober 1652 in Dortmund, op de terugreis van Groningen naar Altona. Zijn moeder was een jaar eerder, in september 1651 gestorven.

Simeon was van 1653-1661 syndicus der Ommelanden en hij was raadsheer in Groningen. In 1660 kocht hij uit de nalatenschap van Albertus Wyarda een boerderij met ongeveer 20 hectare bouw-, weide- en hooiland te Schildwolde. Deze boerderij droeg de naam 'Schattersheerd' en was tot 1647 in het bezit geweest van de familie Schatter.

De familie Schatter was in de 15e en 16e eeuw een zeer aanzienlijk Gronings geslacht, vermoedelijk woonachtig in de stad Groningen. Aan het eind van de 16e eeuw was Egbert Schatter burgemeester van deze stad. Hij had diverse bezittingen in de Groninger Ommelanden, zoals de borg Groningen bij Euvelgunne en de Alberdaheerd in het dorp 't Zandt. Naast bezittingen in het dorp Slochteren was de familie Schatter eigenaar van de Schattersheerd in Schildwolde. Deze boerderij werd in 1647 door mejuffrouw Anna Schatter, waarschijnlijk een dochter van Johan Schatter, verkocht.

Korte tijd na aankoop liet Simeon Wijchgel de oude Schattersheerd slopen en een nieuw landhuis bouwen aan de overzijde van de Heereweg (Hoofdweg). In 1765 werd het landgoed Schattersum omschreven als 'een heerd land te Schildwolde, Schattersum genaamd, met de borg, het schathuis, hoven, singels en 6 akkers, met enig hooiland, vrij van behuizing, wordende jaarlijks bij verscheidene

personen gebruikt voor ongeveer 258 guldens'. Van de borg Schattersum, die in 1822 werd gesloopt, is geen enkele afbeelding bewaard gebleven. Het enige dat rest zijn twee grote, schild dragende leeuwen, die het voorplein van zowel het oude Schattersum als haar opvolgster (villa Wijchgelsheim) sierden. Na de afbraak van villa Wijchgelsheim in 1881 zijn deze twee leeuwen verkocht en via Loppersum en Amerika uiteindelijk terechtgekomen bij de ingang van het Suezkanaal.¹

Bij de boedelscheiding van 27 augustus 1680 viel Schattersum ten deel aan zoon Lodewijk Wijchgel.

Naast Villa Schattersum staat een ander huis. In dit huis is 'naar het verhaal zegt' een ornament uit de vroegere borg geplaatst.

¹ <https://historischarchief.midden-groningen.nl/ontdekken/op-de-kaart/gemeente-slochteren/schildwolde>

De Kasr el nil aan de oever met twee leeuwen beelden op de kop van de brug. Pascal Sébah, ca. 1888 - ca. 1898.

Simion trouwde (2) op 5 december 1676, een jaar na de dood van Johanna, met Lammina Frix. Die eerder getrouwd was met Frederik Blau en Nicolaus Busch (predikant en secretaris).

Simion stierf in 1676 in Schildwolde na een ziekte van zeven dagen; zijn vrouw was op 4 oktober van het jaar daarvoor overleden.

Als Simion het over de geboorte (en het sterven) van zijn twaalf kinderen heeft schrijft hij telkens: 'Mijne huisvrouw is genadelijk verlost van en nu eens voegt hij daaraan toe mijne beminde huisvrouw, dan weer mijn waarde huisvrouw, dan weer mijn lieve huisvrouw.

Veel plezier hebben Simion en Johanna overigens niet aan hun kinderen mogen beleven. Een kind werd levenloos geboren, vier kinderen kregen de naam Lodewijk van wie er drie in hun eerste levensjaar zijn overleden. Een eerste Peter werd slechts twee jaar oud, een tweede Peter is overleden kort nadat hij in de rechten was gepromoveerd. Dochter Geertruid stier in het jaar van haar geboorte net als twee kinderen met de naam Clara. Anna Margareta werd net geen tien jaar oud.

Simion beschrijft de dood van dochter Anna Margareta als volgt: *'Onze dochter is den 30 Januari 1672 zijnde dinsdag des s'morgens ten 8 uren zeer godzalig in den heer ontslapen nadat ze den vorigen dag ten 3 uur s' namiddaags uit de Fransche School wederom naar huis gekomen en geklaagt over pijn in't hoofd en oogen waarop 2 uur daarna zich geopenbaard hebben de termijnen de welke ongeveer 5 uur hebben gecontinueerd en door het drankje van de Messels ten eenmale hebben opgehouden, heeft zij bij haar volkomen verstand den geheelen nacht door verklaart haar gewilliglijk om te sterven en belijdenis gedaan van haar geloof en hopende op haar Jesum tot verwondering van allen so daar bij stonden tot dat des morgens de termijnen wederkommen zich hebben verloond en tot den dood gecontinueerd.'*

Dochter Engel trouwde met dokter Wesselius Commenes met wie zij vijf kinderen kreeg. Zij stierf 28 jaar oud.

Lodewijk Wijchgel

Zoon Lodewijk, geboren in het Ommelandershuis in Groningen op 6 januari 1660, gedoopt op 8 november in de martinikerk in Groningen², was secretaris (krijgsgericht) en gezworene van Groningen. Hij trouwde op 18 april 1680 in Hoogezand met Lamina ten Berge, geboren aan de Oosterstraat in Groningen en gedoopt op 25 november 1663 in de A-kerk in Groningen. Zij was de dochter van Gerhard Hendrik ten Berge (o.a. burgemeester van Groningen) en Anna Birza. Lamina erfde van haar vader het landgoed Stadwijk in Hoogezand.³

Stadwijk tussen Sappemeer en Hoogezand. Onder de villa van de dames Wildervanck in 1950. Voorheen stond hier vanaf 1717 een heren-behuizing, die in de loop der tijd verschillende namen heeft gedragen, zoals Zandhoven, Postrust (ten tijde dat de eigenaar postmeester voor Groningen en Drente was), Weerestein, Martena en Stadwijk.

² <http://www.tygo.info/geslachtsregister-der-familie-wijchgel-van-schildwolde-vanaf-de-jare-1618/>

³ https://nl.wikipedia.org/wiki/Gerhard_ten_Berge

De grootvader van Lamina, Gerhard, kocht vanaf 1660 grond in Hoogezand en liet dit ontginnen. In 1664 liet hij in Hoogezand een borg bouwen die hij vernoemde naar zichzelf en zijn vrouw Houcke van Freden: Vredenburg. In 1688 werd Vredenburg gekocht door Antonius Gerlacius, zoon van Tjaert Gerlacius en Beerta Altingh, die het als buitenhuis gebruikte.

De borg was gebouwd in kruisvorm en was twee verdiepingen hoog. De brede oprijlaan was omzoomd door bomen en het huis was omringd door een gracht. Midden boven op het huis stond een klein torentje.

Gerhard hield toezicht op de bouw van de Damkerk en mocht een herenbank in de kerk plaatsen. In 1670 kocht hij grond in Sappemeer, tussen het Heerendiep en het Achterdiep. Hij liet er een buitenhuis bouwen dat hij Stadwijk noemde. Stadwijk lag even ten oosten van de Koepelkerk.

In 1672 kocht Gerhard opnieuw grond in Hoogezand, aan het Hoofddiep. Hij liet er het huis Vredendal bouwen. Hij werd in dat jaar benoemd tot waardijn (proefmeester) van de munt in Groningen. In 1678 kreeg hij toestemming om ook in de Koepelkerk een herenbank te plaatsen.

Gerhard Hendrik is als rentmeester van de vaste goederen der provincie Groningen berucht geworden door de fraude die hij in die functie pleegde. Schoonzoon Lodewijk Wijchgel wordt eveneens in de moeilijkheden van zijn schoonvader betrokken. Hij moest voor zijn borgtochten 30.000 aan de provincie betalen, terwijl het stadsbestuur hem in 1687 'inhabel' verklaarde om enig burgerambt te kunnen bekleden. Hij is in 1684 en 1685 lid van de gezworen gemeente en in 1686 en 1687 weesheer. Later wordt hij evenwel gerehabiliteerd, zodat hij in 1694 secretaris van het generaliteitskrijgsgericht kan worden, welk ambt hij bekleedde tot zijn dood in 1720.⁴

⁴ De Ommelander borgen en steenhuizen.

TEN BERGE.

Wapen van de familie Ten Berge.

Clara Wijchgel

Dochter Anna Clara Wijchgel werd gedoopt op 12 september 1690 in de Martinikerk in Groningen. Zij trouwde op 9 augustus 1716 in Schildwolde met Ubbo Nijsingh, gedoopt op 26 mei 1682 in de Martinikerk in Groningen en overleden in februari 1737.

De naam Ubbo is afkomstig van zijn betovergrootvader, de bekende Groninger rector-magnificus Ubbo Emmius, geboren op 5 december 1547 in Greetsiel en overleden op 9 december 1625 in Groningen.

Ubbo studeerde vanaf 1702 rechten aan de universiteit van Groningen. In 1709 werd hij gekozen tot gedeputeerde van Drenthe. In de periode tussen 1707 en 1740 waren ook zijn vader en zijn broer Jan, die zijn vader in 1720 opvolgde, gedeputeerde van Drenthe.

Na zijn overlijden verscheen het volgende rouwbericht:

Zoo stort die Atlas neer, die 't wigtige gevaart
Van 's Lands gemeene best med 'op zijn schouders torste,
Die nooit zijn zuure ziel met gierigheid bemorste:
Die nooit den schuldige heeft om geschenk gespaart.
Geen staatszorg kon 's Mans ziel met laster ooit besmetten,
Geen Hoogheid deed hem ooit met trotsheid zwanger gaan.
's Verdrukten armoe kon dien Braven niet beletten,
Om voor Gerechtigheid gestadig pal te staan!

Ubbo erfde na het overlijden van zijn vader in 1720 het voormalige schulthuis van Eelde, het Nijsinghhuus. Hij verhuisde met zijn gezin van zijn woning in Groningen aan de Brugstraat naar het Nijsinghhuus in Eelde. In 1769 werd het huis door zijn zoon Lodewijk, rentmeester van Dickninge, verkocht aan Kolonel Edzard Willem Lewe.

Als gedeputeerde van Drenthe claimde hij vrije toegang tot Groningen over de Punterbrug. Deze brug was aangelegd met hout uit het Asserbos, waardoor de inwoners van Assen vrije tol genoten. De koetsier van Nijsingh weigerde in opdracht van zijn baas tol te betalen. Daarop werd hij gearresteerd en tegen een borgsom vrijgelaten. In het verzoekschrift van Nijsingh betoogde deze, dat de bossen van Assen behoorden tot het voormalige klooster Mariënkamp aldaar en nu onder de

Landschap Drenthe vielen. Dus behoorden ook de gedeputeerden van de Landschap Drenthe vrije toegang tot Groningen te genieten over de Punterbrug.

Lucas Nijsingh

De vader van Ubbo was Lucas Nijsingh, geboren op 1 november 1645 en overleden op 15 april 1720 in Eelde. Hij volgde in 1670 zijn vader Johan Nijsingh (getrouwd met Roelofje Alting) op als landschrijver van Drenthe, in 1678 werd hij secretaris van de Landschap Drenthe en vanaf 1707 was hij Gedeputeerde. In 1669 ging hij wonen in zijn ouderlijk huis, het "Nijsinghuis" in Eelde, dat tot de familie van zijn moeder behoorde. Hij was daarnaast in het bezit van veel landgoederen waaronder Lemferdinge in Eelde, De Braak in Paterswolde en huizen aan de Brugstraat in Groningen.

Nijsinghuis in Eelde.

Lucas trouwde op 7 oktober 1646 in Meppel met Elisabeth Sichterman, geboren ca.1648, overleden in Eelde op 19 november 1670, dochter van Wolterus Sichterman en Angelina Hagedwolts.

Lucas hertrouwde in Groningen op 26 augustus 1676 met Arendina Emmius, geboren in de Boteringestraat in Groningen, gedoopt (als Arentjen) in de Aa-Kerkin Groningen op 19 oktober en overleden in Paterswolde op 5 januari 1707. Zij was een dochter van Samuel Emmius (burgemeester van Groningen) en Anna Sighers.

1. Hoer Lucas Nijsingh Radet O Landt-Schrij-
ver der Landtschap Drents, v. d. Juffer
Arendina Emmius, wuer voor H. B. G. S.
meester Emmius als Vader compareer.
D. S.
Hijz van attestatie passpoort
d. 11. 1676.